

Hist. pol.

12.

8 5060.

Kop

3. I. 177.

ZAŁOBNY KATAPHALK

IEY MSCR

PANI ANNIE
Z CZACZA GAIEWSKI

Przy pogrzebie wystawiony.

P R Z E Z

X. IANA ROZYCKIEGO Proboszcza Kościoła
skiego, Szrem: &c. flugę domowego.

Iaśnie Wielmożnego Iego Mści

X. BISKUPA POZNANSKIEGO

w Kościele Czackym. 20. Iunij

Roku Pańskiego 1639.

Hist. pol. 5485

Mnie wielce Mściwemu Państwu
 I E G O M S C I
 PANV WOYCIECHOWI
 Z BLOCISZEWA
 GAIEWSKIEMV.
 I E Y M S C I
 PANI HELZBIECIE
 Z BLOCISZEWA
 POGORZELSKI
 STAROSCINY POWIDZKI
 I E Y M S C I
 PANI KATARZYNIE
 Z BLOCISZEWA
 LESZCZYNSKI.

GDY BY TO MOZNA RZECZ,
 czego curſu naturali dokazać niepodobno,
 aby iedna duſa abo w kilku ciałach oraz za-
 wartą była, abo też ciało iedno kilka duſz w
 ſobie zadržymać ſpolnie mogło podobno, y
 ſwiatobliwa W. M. MM. P. Redzićielka tã-

kowego teraz doznata by była po Wnściach affectu, że lubo
 dusie iey na sobie samych zatrzymać, lubo wiec znia pospotu
 za iedno suppositum siebie samych wydać, nie cięsko by było
 W M. Moim Mśc. Páństwu. Lecz że y tego Natura samá niko-
 mu nie pozwoliła, y pobożne iey życie, iuś nie takiego potrze-
 buie mieysca, przysła o mnie przynamney, przy ostatnim do
 grobu ciała iey w nieśieniu, tén zmarłej postawić Kátha-
 phalk, który pobożnym wśtásnego iey życia sprawom, y Domo-
 wym ze krwi iey okrasom przynależyty. A że tén zátobny
 Thron od pozostałego Potomstwa iáko Mátcie oddany, tén że
 też y tu na potomną pamiatkę W M. Memu Mśc. Páństwu
 zostawiony iest; mniemam iż niezbladzę gdy od iednego serca
 W M. Mego Mśc. Páństwa, pochodzacy máiestat, iednakiem-
 że affectem ku pociesnieney uśtudze zawnždy gotowem, W M.
 Memu Mśc. Páństwu ofiaruie, y znim oraz przymodliwac-
 mych sam siebie łásce W M. Mego Mościnnego Páństwa odda-
 ę. w Kościanie 10. Iulij Anno Domini 1639.

X. IAN ROZYCKI.

Positus est thronus Matri 3. Reg. 2.
 Wystawiono Maiestat Márcie.

T Ak wstarym, iáko y wnowym Testamencie,
 często Bog inculcował ludziom pomiar wza-
 iemney dobroczynności, Słuchacze Przeza-
 cni. Wstarym Testamencie mamy tego iáwna figurę
 Exod: 25. Kędy Bog wŚwiatyni swoiey roszakawszy
 wybudować Oltarz kadzenia, przez który Doktoro-
 wie Kátholiccy, rozumieia modlitwy wiernych w
 Kościele woiniacych, lichtarz złoty, przez który zna-
 cza náukę, Stoł wykłádania, przez który conterfetu-
 ia vczynki dobre y miłosierne, wśytko to troie, we-
 dzie pewnego modelu y pewney miary. tak Exod: 25. iá-
 ko 1. Paral. 28. *pro mensura uniuscuiusq;* wystawic náka-
 zał. W nowym zaś Testamencie y trzech Euange-
 listow nám taka miarę dobroczynności Chrystus
 zalecił Matt: 7. Marci 4. Luca 6. mowiac *Date & dabitur*
vobis &c. Daićie á będzie wam dana miara dobra &c.
 y przydaie *Qua quippe mensura mensi fueritis eadem re-*
metietur vobis. Taka bowiem miara będzie wam od
 mierzono, iáka mierzyc będziecie. To tak Bog
 chciał mieć wśytko pod miarą, *omnia in mensura, Sa-*
pi. II. A swiár zaś iáko? opák; bo ábo w złości swoiey

A

niema

Z A L O B N Y

niema miary, *Sine mensura est, Ose* i. albo farbowney dobroczynności, zła y gniewu Boskiego pełna miarę zamyka, *mensura minor ira plena Mich* 6. Doznał tego Moizefz, gdy za dobroczynność wyprowadzonego zniewoliludu: bunty confederacie rokoszy od wszystkiego gminu, odniofił. *Murmurauit populus contra Moysen. Exod. 15.* Doznał Dawid gdy za dobroczynność znieśionego Goliata gniew y krzywe oko od Saula odnosił. *Non rectis oculis Saul aspiciebat David: à die illa & deinceps* 1. Reg. 18. Doznał y sam Chrystus gdy za dobroczynność nawiedzonego świata dizguft wnieprzycięciupoczuł. *In propria venit & sui eū nō receperunt.* Doznała tego y w tych dniach zająca Matrona, ktorey ciało woczach widziemy Iey Mśc. Páni Anná z Czácza Gaiewska; niech się przyznają pozostałe cor-ki, ziąka ochota, ziąka radość, a prawie wylanie serca, w domie swoy wzajem zmátżonkami ich przyiezdżające przyimowała, prawie mowiac, *Risum mihi fecit Deus Gen: 21.* Dżis mnie Bog wweselił a iakoż się iey to nadgradza? ochotę wsmutek, radość wzał, wylanie serca, wpłacz serdeczny przemieniwszy, miafsto przyięcia, zdomu iá własnego wywodza, mowiac. *Egredere de terra tua & de cognatione tua Gen: 12.* Niech się przyzna pozostały Syn, iako krom onego pieczółowania macierzystego, nietylo woyczynie, ale w obcych krájach dla młodości iego podięła w macierzyńskim affectie wświetny apparenicy, przed pułrocze przy weselnym iego Akcie, przy boku iego weselo stąnęła. A iakofz y to dżis *compensue*? wfszytkę weselną apparenicią wpa-

włokę

K A T A P H A L K

włokę tę załobnay mizerna kapę czernidła obroc-wszy, iuż nieprzy weselnym, ale przy pogrzebnym iey Akcie stoi: Zaište przezające potomstwo *Cōfusa est mater vestra nimis, Ier. 50.* Dziwnieście matkę wafzę zturbowali, a prawie z ziemiaście zmieszali. Ale nie znich winá, Słuchacze Przezacni, świat te° przyczyna, ktory samego Boga dobroczynność grzechem wraiu zapláciwszy, wfszytkie práce, stárania, y dobroczynne vczynki rodziców żalem, smutkiem, y takim pogrzebem pláci. Wiedział otym stary Tobiasz, y lubo siła kłopotow dla syná swego wżyciu swoim podiał przeię testamentem swoim za wfszytkie práce swoje taką tylko miarę żałobnego żalu vniegofz sobie warute. *Tob: 4. Audi fili mi verba oris mei, cum acceperit Deus animam meam corpus meum sepeli,* Słuchai synu słow moich, gdy wezmie Bog duszę moię, ciało moje pogrzebiez. A iż mátżonka iego przeżyć go miała przydaie. *Honorem habebis matri tue omnibus diebus vite eius, cum autem & ipsa compleuerit tempus vite sue, sepelias eam, circa me.* Będziefz cżcił matkę twoię po wfszytkie dni życia iey, á gdy y ona zemrze, pochowafz iá wedle mnie. Niechciał te° Bog żeby był ten zácny Syn Iego Mśc Pan Woyciech Gaiewski mogł takiefz rozkazanie słyszeć zult rodzićielá swoię, bo ledwie dziećinie przy śmierci Oicowskiej bydż dopuszczano, iednak przykazania te° stare° Tobiasza náuczył się wkościele katolickim, y tak wedle roskázania iego, *honorem habuit matri sue omnibus diebus vite eius,* cżcił rodzićielkę swoię, przez całe życie iey, á teraz zaś w tych czaśiech

A 2

zmar-

Z A L O B N Y

zmarła kładzie wgrob rodziciela swego, *cum autē ipsa compleverit tempus vite sue, sepelias eam circa me.* a kładzie z takim *honorem* obrzędów Kátholickich, ná iáki tá začna Mátrona wyłokim vrodzeniem, niebieska cnota, pobożna śmiercią, sobie zárobila. Y ná ^{ten} ~~ten~~ ^{ci} Honor ná tę vccíwość. *Positus est Thronus Matri* 3. Reg: 2. Wystáwiono ten Máiestat matce, przy którym Máiestacie, iż stoi takie grono Senátorskiego kółá, míanowicie Iásnie Wielmoż: IE G O M S C. X. Biskup Poznański, iáko siesztrzeniec przy ciotce, stoi táka gromada sásiád, przyiációł, pokrewnych, stoi zálobny syn y z Rodzonem i swemi, niezidzie się y mnie odstápić tego Thronu, ále wšzytkę zácnosć vrodzenia tey zácney Páni, wšzytkie cnoty życia iey, wšzytkę pobożnosť śmierci iey, ná tym Thronie zostáwiwszy skończyć.

Positus est Thronus Matri 3. Reg: 2.

W prawdzieć starożytnosć Rzymska obwárowała bylá prawem, áby džiátki rodzicom vmieráiacym oczu niezáwieráły, *Mauia lex interdixit ne quis filius parentis iá iá morituri oculos clausisset*, mowi Varro; y ná mienia te^o przyczynę krásomowca Rzymski, *Pro Amer: Portentum atq; monstrum certissimum est, esse aliquem humanae speciei & figura, qui tantum immanitatem testas vicerit, ut propter quos hanc suavisissimam lucem aspexerit, eos indignissime luce privaret.* Džiw to y ferce bestiálskie musiałoby bydz, kto-reby te oczy z swiátlá złupiło, dla ktorych lámo ná swiátló pátrzy. To taki *Interdict* był v Rzymian, Ie-
dnak ná.

K A T A P H A L K

dnak ná *compensę* iego wiele innych ceremoniy džiátkom przy śmierci Rodziców pozwoliá ráz starożytnosć: pozwoliá náprzód obmycia y námałzczenia ciała Aeneid: 6.

Pars calidos lances, & abena undantia flammis

Expediunt, corpusq; lauant frigentis & ungunt.

Pozwoliá ostatnie^o pożegnania: *vale, vale, nos te ordine, quo natura permiserit, sequemur.* Iuż się miy dobrze, my wedle kresu przyrodzone^o, zá toba póspieszemi. Pozwoliá igrzysk, gonitw, y inszych obrzędów, ktore przy pogrzebie Patrocia Achilles czynił, oczym *Humerus* Pozwoliá ná ostatek wystawianie Thronów, máiestatów, Kátáfałków, y doká džiála ludzkie páłono, dotád takie throny od ognia názywáno *pyras*, stólamy, y ná sto stopniów v niektórych wybudovánemi; nátych wedle możnosći zmarł^o wodę, olej, wino, Iak záś džiála ludzkie žiemni wgrobach oddawać poczęto, stawiano przy takich grobach, máiestaty z drzew iešionowych, sosnowych, dębowych, á przy Slácheckich džiálách z Cyprissu wedle onego. *Cupressus quamvis feralis arbor esset, non tamen in pleicirum hominum funeribus praeferebatur.* á iáko *Lucanus*.

Et non plebeios vultus testata Cupressus.

Y ná takichci Thronach drzew wieszano kosztowne szaty, misterne złota, bogáte perły, stáka odwaga y zguba, áż *lex* 12: *Tabularum*, ták kosztów wiekich zákazáć musiała, po ktorym zákazaniu rzucił się gmiń do wystáwiania ná takich Kátáfałkach Herbow

Obrazow.

Obrazow, wizerunkow cnot, y dzieł ludzi zmarłych, y
 tak długo przytym zwyczajowi trwał, aż też za czasów
 Chrześcijańskich na takich Thronach, Maieftatach,
 katafalkach, zaczęto wystawiać, na przód Ognie: pońo
 tym bytność Boską przy zmarłym wyrażać, wedle
 onego Daniel. 7. *Thronus eius flamma ignis.* y takić maie-
 stat z ogniem a gwiazdą miał *Marcellus 2. Pont.* z onym
 lemma *nostra latēs*, nąsza już gwiazda dufzna, z światłem
 życia doczesnego zaraiona. Drudzy wystawiali bā-
 ranka na takich Thronach, pońo powodem Iana S.
 Apo: 7. *Agnus in medio Throni est*, conterferuiac oraz
 tym bāraniem łaskę Bożą przy vmieraiacym trwā-
 iaca, z ktorą bāraneć ten na zglądzenie grzechow
 przyszedł, wedle onego *Ecce Agnus Dei ecce qui tollit pec-*
cata mundi. Y takić maiestat PŁO. 4. wystawiono z tē
 inscriptiā *Humilia respicit*, Bog na pokornych pātrzy.
 Drudzy wystawiali na takich Maieftatach rękę prawa,
 dobre vczynki zmarłego wyrażać, wedle onych
 słow *Matth. 6. Nesciat sinistra tua, quid faciat dextra tua.*
 Y takac *dextram sedentis in throno* widział Ian S. *Apocal. 5.*
 Naostatek długo się nie bāwiać na takim Thronie wy-
 stawiono było niegdy *Paulo Quarto* trzy znaki, Xię-
 gę, Krzyż, y trupią głowę, y przydano, *Durabit in per-*
petuum. Słuchacze Przezacni, niechaj iā milczę, ka-
 żdy z łask waszych poirzawszy na ten Katafalk, na
 ten Thron tey Mācce wystawiony, *positus est thronus*
Matri. a woirzawszy na tę Xięgę, na ten Krzyż, na tę
 trupią głowę przy trunie leżacą, musi rad nie rad

przy dać

przy dać *Durabit in perpetuum*, będzie żył na wieki: bo
 wżytko życie tey zacney Matrony, wtey Xiędze, wtjm
 Krzyżu, wtey Kalwariey zawarte, na tym maieftacie,
 zażytyło to sobie v Boga, co C H R I S T V S
 wiernym zmarłym obiecuie *Ioan. 11. Qui credit in me*
etiamsi mortuus fuerit, uiuet, zażytyła Xięga życia iey
 zdawna, Xięga na thronie odpoczywała: tak iā wi-
 dział *Apocalip. 5. Ian S. uidi in dextra sedentis supra thro-*
num librum scriptum intus, & foris signatum sigillis septem.
 Widziałem prawi wręce siedzącego na thronie Xię-
 gę piśana zewnatrz, y zwierzchu siedmā pieczęci
 zapieczętowaną. A lubo *Rupertus Rychardus* y *Beda*
 przez tę Xięgę rozumieją piśmo S. *Prado*, y *Maldona-*
tus, decreta praeftinaciy Boskiey. *Ambrosius Chrono-*
logia świata na siedm wiekow rozdzielona. Iednak
 są tacy iako *Hilarius, Petrus Damiani* y infzi, ktorzy
 przez tę Xięgę conterferuiā vrodzenie ludzkie, a miā-
 nowicie vrodzenie *CHRISTVSA* Pānā wedle czło-
 wieczeństwa, siedmā pieczęci, siedmi tajemnic ży-
 cia Chrystusowego, iako *Bernad Serm. 1. de Pascha* za-
 warte. *Positus est thronus Matri.* Wystawiono Maieftat
 Marce, a wystawiono z Xięga zācney vrodzenia tey
 zacney Matrony *Liber generationis*, Xięga to vrodze-
 nia, *signatus sigillis septem, scriptus intus & foris*, zapie-
 czętowana siedmā pieczęci. Pierwsza Pieczęć z
 domu ICH MM. P A N O W C Z A C K I C H Swinki na-
 zwana, o ktorey torzekę, co Ian s. o pierwszey pieczę-
 ci na tymże mieiscu napisał, iż ztey pieczęci *exiuit,*

vincens.

vincens, ut vinceret: Wyizedł za Bolesława Krupia ztey pieczęci Swinki zwyciężający nieprzyjacioly Oyczyzny naszey, mężny on żołnierz *Percus. 1148.* y męstwo na różne godności podzieliwszy, zwyciężając cnotą swą wszystkie przeciwności; zasiadł wpo-
tomkach swych 1283. na Arcybiskupstwie Gnieznin-
skim, a potym na różnych Woiewództwach, Kaźte-
laniach, vrzędach, Pralaturach moc swoię załadzi-
wży, iak się dostał w dom Ich MM. PP. Czackich,
pokazał to w onym Iędrzeiu Czackim Dziekanie
Wrocławskim, Cantorze Poznańskim, Canoniku
Gnieznińskim &c. że był *vincens, ut vinceret*, bo wszy-
tek swoi wiek, wszystkie pracę, dla Oyczyzny w Tri-
bunałach oddawży, dwadzieścia siedm razy ten sad
zasiadać, wżytek się był na to zdał, aby mądra y
iprawiedliwa rada swoia wszystkie trudności prawne,
wykrętne dilatie, cherchele praktyczne zwyciężył,
ut vinceret.

Druga pieczęć tey Xiegi vrodzenia tey zacny
Matrony jest, OdrowaŹ z Matki rodziela tey za-
cney Páni, z domu Ich MM. PP. CHWAŁKOWSKICH
będacy: ten OdrowaŹ, który za Kazimierza pierwsze-
go 1080 z Morawy do Polski przyŹedłszy, poka-
zał to co widział Jan s. w drugi pieczęci otwartey, że
na to przyŹedł do nas, *ut sumeret pacem de terra:* aby
ten pokoi który Przodkowie domu tego czynili
na ziemi naszej, iako ThomaŹ 1459. z Krzyżaki wo-
lując, Jan v LopuŹną 1509. Tatory gromiać, wzięli

z zie-

z ziemi naszej *de terra* przeniesli do niebá w onym
świątym Prandoćie Biskupie Krakowskim, y w iaku
Świątym Patronie Korony naszej, a pokoi nasz wia-
wszy *de terra*, piasłuią od kilku set lat w niebie przed
Majestatem Bożym.

Trzecia pieczęć tey Xiegi Vrodzenia tey zacney
Matrony Leliwczyk Kleinot Rodziela tey zacny
Páni z Domu Ich Mściow. PP. BRZOGAJSKICH
będacy, do ktory pieczęci trzebaby mi Ważek tych
ktore widział Jan S. *Apa. 6.* przy trzeci pieczęci, że
znieny wyŹedł, *qui habebat stateram in manu sua:* takich
ważek potrzeba do tego Leliwczyka, żebyz my mogli
zważyć, iako ten Leliwczyk lepi świecił koronie na-
Źzey, czy gwiazda pokoiu, *stella pacis*, w radzie y vflu-
dze na Biskupstwie Poznańskim, Woiewodztwie Krá-
kowskim, Sedomirskim, czy w Miesiacu woien Tu-
reckich na Hetmáństwie Koronnym, 1580. na Rot-
mistrzostwach roznych; ale śmieie rzekę, że Bog za-
cność Leliwczykow *appendit in statera iusta*, gdy ten
Dom nie mniey gwiazda pokoiu, iako y Miesiacem
roznych expedicyi, Oyczyznę naszą zdobieć.

Czwartá pieczęć tey Xiegi Vrodzenia GRZYMA-
LA z domu Ich MM. Panow LVBIAŹOWSKICH, z
ktorego domu Rodziela tey zacney Páni, Matkę
swoię miała. Widział Jan S. w czwarty pieczęci tá-
kie, który miał Źkodzić ziemi *gladio, fame, morte &*
bestiis terrae. Tu zaś w tey czwartej pieczęci widziemy
trzy Wieże y męża zbroinego; Na co? na to byśmy

B

pierwsza

Z A L O B N Y

pierwiza Wieżę mieli na obronę od miecza. który obrony doznała Oyczyzna naszą na roznych expediciach w mężnych Synach kleinotu tego. Wtóra wieżę, dano nam na obronę od głodu. który obrony doznali Przodkowie nasi w choinym Arcybiskupie Gnieźnieńskim 1373. z domu tego państwa. Trzecią wieżę dano na obronę od śmierci, a śmierci plugawy, roznych Harefy i bluźnierstwa prawdziwey wiary; który obrony doznała Polska w wczonym Grzymałczyku Dziekanie Płockim, Kanoniku Pułtowskim, który Łacińskim, Grackim, Żydowskim językiem wzbrowiony, tłumieł głupie Haretyki w Oyczyźnie naszej. Dano w bramie tych wież zbrojnego Zelbersztecha przodka Grzymały, aby *bestie terræ* dzikich spraw, niesłacheckich postępów, przystępu do zacnego tego kleinotu nie miały bo *omnis armatura fortium in ea. Cant. 4.*

Piąta Pieczęć tej Xiegi jest Doliwa domu ICH MM. PP. ROZRAZEWSKICH. Rodzicy bowiem tej zacney Matrony woniejące iey cnoty na Bożky bojaźni zaraz zdzieciństwa vgrontowane wważając, szukali takiego wiridarza, w którymby ta wonia kwitniących cnot iey zatrzymana była, y napadła na te trzy Roże domu Ich MM. PP. ROZRAZOWSKICH, z których pierwsza w wielkich Biskupach, druga w wielkich Senatorach, trzecia w wielkich Żołnierzach, y za pamięci świeży wonność swoją wydawać, iako wielu tak y Rodzice tej zacney Matrony poćia-

gne-

K A T A P H A L K

gnęła, że to kwiecie Panieństwa iey w dom ten obrocieli, w którym lat trzy z Jego Mścią Panem Woiciechem Rozrażewskim ta zacna Pani przeżywszy, dokazała tego co Ian S. pod piątą widział pieczęcia, *lud iakis biało stroiny data sunt illis stole alba, ut requiescerent adhuc tempus modicum;* tak ta zacna Matrona w tej swojej Doliwie pieczęci żyć, w ten stroi wbrała białej niewinności, dwoie po krćie zeszlích niewiniątek swoich, a potym w pobożności zeszlę? Małżonka do nich przyłączywszy, wszystkich oddała ziemi *ut requiescerent ad tempus modicum.* aby do krotkiego czasu zmarłych wstania odpoczywali.

Szofta pieczęć domu Ich Mściów Panów Gaiewskich OSTROJA nazwana. Ta Ostroja która iednem miesiącem na wschod, drugim na zachod krzyż wiary Catholicki w koronie naszej oświecać, do światłości swojej iak wiele innych domów, tak y dom tej zacney Matrony w lat siedm wdowsta iey, do siebie powabiła. Widział Ian S. pod szoftą pieczęcią wielką moc złości na szkodę światła wylać, tak dalece, że też musiano z nieba wołać, *nolite nocere terræ quoad usq. si gnemus servos Dei.* Toż potkało w tej szofsty pieczęci zacząć tę Matronę, kiedy po żałobnym ześciu Jego Mści P. LUKASZA GAIEWSKIEGO, wszystkie kłopoty, wszystkie fasoty, wszystko, (że rzekę słowem,) złe sieroctwa, tak w zachowaniu docześnego mienia, iako y w wychowaniu dzieci, zważyło się na iey głowę, a ona co? znak sług Bożych, krzyż, y na krćie y w domu tym zacny Ostroja znalazłszy, iako

B 2

wier-

Harb
Doliwa

Harb
2010

Harb
2010

Z A L O B N Y

wierna sługa Boża na wszystkie przeciwności twoje za pewny znak zwycięstwa przez lat dwadzieścia dwa w powrotnym wdowim stanie swym piastowała.

Siodma pieczęć tej Matrony jest nabyta wżacnym tym potomstwie pozostałym. W siodmy pieczęci widział Jan S. wielkość różnych Angiołów. Ta zaś zacna Pani w tej siodmej pieczęci widziała wielkość różnych godności, zacności, wielmożności w domu swym, tak tych z którymi szczęśliwa Łódz domu Ich MM. PP. OPALEŃSKICH, w dom ten przypływała, Łódz już nie sama gałaska oliwna, iako nie-gdy Carthaginska, ale pomyslni w Oyczyźnie naszą zacnością wkoronowana. Widziała y zacność Szachownice domu Ich MM. PP. POGORZELSKICH, w której rychliby poła farba mienne każdy mógł zli-czyć, niż w tym domu starożytność, Oyczyźnie na wojnach wiarę dotrzymać, w pokoju radę podać, ięzykiem wymówić. Świadcza tego domu y męstwo, y godność, nie tylko starożytne wieki kronikami okre-słone, ale naszych lat: świadczy izbą Poselska, świad-cza godności, Starostwa, świadczy Senatorski stołek cności domu tego przykliony. Widziała pod tą pieczęcią y zacność Wieniawy domu Ich MM. PP. LESZCZYŃSKICH, w który Cirkul szczęścia w poźdrza meżney głowej, w prawionej, oświadcza to, że w tym nie odmiennie. szczęście nie odmienny m. sposobem, wielkie ludzkie, meżne Wodze, madre Senatory, wier-ne Pieczętarze Koronne Oyczyźnie wydawało. zgo-

ła nomi-

K A T A P H A L K

ła nominaſſe ſat eſt, doſć dom Ich MM. mianować, bo ſię w nim o raz wszystkie godności mianuia. Taka tedy zacna Xiege siedmi pieczęci zapieczętowana wysta-wiono dziś na tym Thronie, ktorey to *poſitus eſt Ma-teri*, a tym zacnieiſza ieſcze, że o tej Xiedze rzekę śmieć, *Liber ſcriptus intus & foris*, piſana to Xiega zwierſchu z powinowaceniem domow wielkich, tak już mianowanych, iako y domu Ich MM. PP. DOB-CZYŃSKICH, Kąkolewskich, Cieleckich, Mielżyń-skich, Gębickich, Szoldrskich, y wielu inſzych. Piſana to Xiega zewnatrz *intus*, prawdziwym Ślache-ctwa przywileiem. Pytali ſię zdawna Politycy, *Quis eſt vere Nobilis?* co to prawdziwy Ślacheć? y odpowia-daia, *ad virtutē à naturā compoſitus*, ten co do cnotey ieſt przy ſpofobiony. pokazywać tą odpowiedź, iż przy-wilej prawdziwego Ślachećwa Cnota.

Nobilitas ſola eſt, animus quē moribus ornat.

Takim Przywileiem cnot Ślacheckich, ſczerości, po-bożności, skromności, wſtydu, boiaźni Boga, ta za-cna Xiega zycia tej zacney Pani napisała, czyż więcy potrzebuie? tego ſłuchacze, żebyśmy my na tę Xi-ge w tym Thronie Matce tej zacney, od pozostałego Syna wyſtawiona pąrzac, przydał w wyż mianowa-ne *Lemma, Durabis in perpetuū*. Przezacna Rodzićielko, y wżacnym wrodzeniu twym y w pobożnych cnotach twoich, y w zacnym potomſtwie twym, *Durabis in per-petuum*, bądźieſz trwać w potomne czasy. *Poſitus eſt Thronus matri*. Wyſtawiono Katafalk matce, a wyſta-

wiono

Z A L O B N Y

wiono nie tylko z Księga zacnego vrodzenia iey, ale y z Krzyżem światobliwych cnot iey. Krzyż przy simierci Chrystusowey ną wysoki gorze wysokie miejsce raz otrzymawszy, nigdy się iuż więcy nie poniżył. Wysokie miał miejsce za Constantina Cæsarza ną wysokich Choragwiach.

*Christus purpureum gemmanti textus in auro
Signabat labarum.*

Wysokie na zbroiach, y przyłbicach żołnierskich.

Ardebat summis Crux addita cristis.

Wysokie ną maiestatach, ktoremu Heraclius ną Thronie swym wystawionemu przydał, *super aspidem & basiliscum ambulabis.* Z tad Cuius lib. de Offic. auli. Const. przypomina: iż Cæsarze w Maiestacie swym zasiadając, zasiadali z Krzyżem. *E reliquis gestaminibus, gestat Imperator quacumq; voluerit, Crucem autem semper dextrā gestat, quietes & stemma fert.*

Wysokie ieszcze miał miejsce y ną grobach zmarłych, naprzod ną grobie Chrystusa samego. Beda de loc. san. cap. 2. *In medio monumentum Domini rotundum, in petra excisum est, marmore rectum. summum verò culmen auro ornatum, auream gestat Crucem.* Tak iż Krzyż Baron: 395. opisuie ną grobie Probusa Senatora Rzymskiego, ną którym Chrystus Pan Krzyż trzymający wystawiony stał. Y niedziw że na Thronach zmarłych Krzyż stawiano: to bowiem słowko *Thronus* znaczy nie tylo widomy do siedzenia Maiestat, ale y cnoty. *Throni* mowi ieden, *quandoque non pro Cathedris,*

sed pro

K A T A P H A L K

sed pro virtutibus celestibus, in quibus Deus semper sedeat, ponitur. Wizerunk zaś cnot Niebieskich nie może być pewniejszy, y doskonalszy, iako Krzyż: *Verbum enim Crucis pereuntibus quadam stultitia est, iis autem qui salui fiunt, Dei virtus est.* 1. Cor. 1. Ten tedy Krzyż ną tym Thronie tey zacney matkiew wystawiono, ną co? Ną to zeby pokazano, iż we wśzystkim życiu tey zacney Matroney, *Dei virtus est.* Boskie były Cnoty. Pierwsza Boska cnota, a zowie my ją, *Donum Dei*, dar Boski, była wiara Katholicka, ktorey od krztu samego, aż do simierci szczerze Bogu dochowała. *Iustinianus* w ręce obrazu swego, dawszy wykształować okrag ziemie, ną nim położył Krzyż. *Suidas* daie przyczynę tę: *Fert globum Cruce in eo infixā, significando, quod per fidem in Crucem terra Dominus sit factus, globus terra est ob rotundam figuram, fides autem Crux.* Piastuie okrag z Krzyżem, aby pokazał, iż Pánem ziemie został przez Krzyż; okrag bowiem znaczy okragłą ziemie; Krzyż wiare. Pánowie Politycy, PP. nie dobrzy Katholicy, ktorzy zafraskę mają vchylić wiary Heretykom, dla rozszerzenia maiętności, zafraskę zbor zbudować, dla napełnienia pustek, wczcie się że wielki ten Pan przez wiare Krzyza Katholickiego, *Terra Dominus sit factus*, został Pánem ziemi: wczcie się y od Philippa Krola Hiszpáńskiego, który lubo inakieża Theologow ną to zwołanych decisa miał, wolał Holandy po dziś dzień mieczem dobywać, niż zborow pozwo lić. *Złoteiego słowa są v Strady de bello Belgico lib. 4*

przed

*Curia
Pavlov
Heretico*

Z A L O B N Y

przed krzyżem padłszy mówił *Ego verò Diuinam Ma-*
iestatem oro, quæsoq; Rex omnium Deus, hanc ut mihi n. entem
 perpetuam velis, ne illorum qui te Dominum respuerunt, vspiam
 esse me aut dici Dominum acquiescam. A. e. to. Cudzoziem-
 tcy Pánowie v ktorých stat pro ratione voluntas. Vcz-
 cieiz się Pánowie Politycy nasi, że to dobre mienie
 jest, y było zawždy beż zborow w domu tey zacney
 Páni. Naprawiano ludzi wielkich, przyiáciol miłych,
 na tę zasná Matronę, aby zbor w Miásteczku swoim
 Harefey pozwolila, raz, drugi, trzeci, dziesiaty,
 prozła, nic. Osmiellilise powtore z prozba swoia ci
 Cudzoziemcy y Kościelni zbiegowie do tey zacney
 Páni, przekládali przez pokrewne, y przyiácioly po-
 zytek z rad, á z pustoszenie potym Miásteczka. á ona
 co? powstałszy zarlíwte, iáko zarlíwa Kátholiczka,
 záołála: dla Boga prozję zaniechacie mię z tym,
 bym zádneho chłopá miec nie miała, zboru nie po-
 zwolę, pożywi mię Bog, y działki moje inaczy. Na
 taka zarlíwość co rzeke? Krzyż ten rodzi cie ki twoiey
 ná tey trunnie wystawiony tobie przezacny Synie,
 iáko dziedzicowi dobr tych oddawšy, prozję cię á-
 bys pomniác ná zarlíwość wiarey Rodzi cie ki twoiey
 á przy wšelkich podchlebstwách, persuasiach, obie-
 tnicáh Haretyckich, pomniál ná te słowa, *Fides autem*
Crux est. Tento Krzyż wiarey Kátholickiey ktory mi
 Rodzi cie lka moia w dżierzawách moich w cále zo-
 stawiła. Ieszcze wystawiono ten Krzyż ná tym Má-
 iestacie, ktory to *positus est matri*, nie tylo ná conter-

fešt

K A T A P H A L K

fect iey wiarey, ále y ná pomiar wšytkich cnor in-
 izych iey. Krzyza pomiar wspomina Paweł S. ad Ephes:
 3. *ut possitis cõprehendere quæ sit latitudo, longitudo, & sublimi-*
tas, & profunditas, abyście práwi mogli poiać, iáká jest
 Krzyza Chrystušowego szerokość, długość, wyso-
 kość, głębokość: Tak explicite Gregor: Nissen: Orat. 1.
de Resur: Basil: Damasc. Gretse: lib: 1. de Cruce, cap. 3.

Wystawiono y nam ten Krzyż, *ut possitis cõprehen-*
dere, abyście mogli poiać szerokość, długość, głębo-
 kość cnor tey zacney Matroney, á pobożney Ka-
 tholiczki. Szerokość cnor iey, były ręce iey šero-
 ko ná kšztałt Chrystuša w wielkiey iáłmużnie do V-
 bogich rozciágnione *pálmæ suas extendit ad pauperem,*
Prouerb: 31. Dám pokoi iáłmużnie przemiiácey, bo
 tę wyświadcza podrozni vbodzi, ktorých nigdy beż
 iáłmużney w drodze nie minęla: wyświadcza ia tu-
 teczni vbodzi, ktorých choinošcia swoia żywiła: wy-
 świadcza Szpitale Kościáńskie, ktorým iáźnie, y o-
 biády doroczne wyprawowała: wyświadcza Zakony
 okoliczne, á mianowicie Oycow Bernardynow, kro-
 rych práwie iák y inšzym matka była. Ia tedy da-
 wšy pokoy tey iáłmużnie ktora tyle tu świadkow-
 ma, ile vbogich, ile zákonnikow, ile Kapłanow. Przy-
 pomnię szerokość rak iáłmużney iey w dłuę trwa-
 iacey; á náprzod, Košciol Biálecki z gruntu od niey
 odnowiony, do ktorego Tyšiac złotych legowała:
 Košciol Czacki ten, do ktorego dwa Tyšiac ná-
 znaczyła. Košciol Rydziński, ktoremu Tyšiac zło-

C

tych

Z A L O B N Y

tych darowała, Kościół Ziemniński ktoremu także
Tysiąc złotych zostawiła: słowem zawrę, *manum su-*
am aperuit inopi, Prou: 31. Rękę swoję vbogim szeroko
otworzyła. Długość zaś Krzyża tego cnoticy była
cierpliwość, która my nazywamy *longa patientia*, dłu-
ga cierpliwość, a podobno z tęj miarey, cierpiacym
rzeczono: *Deut: 32. Longo perseveretis tempore in terram, ad*
quam Iordan transmissi ingredimini. długo trwać będzie-
cie w ziemi, do ktorey Iordan przebywszy wnidzie-
cie. Iordan tłumaczy się *fluvius Iudicij*, rzeka sądu;
wielkafz to rzeka sądu cierpienie: bo ieżli w czym,
tedy w cierpliwości sądziemy Katholictwo mężne
każdego człowieka, z tad wrosto ono mniemanie,
tentatio probat virum. W tęj tedy długiej cierpli-
wości ta zacna Matrona *longo perseveravit tempore*, dłu-
gi czas mieszkała, bo nie tylo przez cały wiek życia
swego, ale osobliwym sposobem przez czas owdowia-
ły swoy, kędy wszystkie trudności prawne, niażdy
nieprzyjazne, złupienie domowę znaczne, cierpliwie
bez narzekania ponosiła: Tęz cierpliwość oświad-
czaiac w chorobie swey, wszystkie dolegliwości z rę-
ki Boskiey milczkiem ponosząc, rzekę bezpiecznie,
Hac in verbo non offendit, ta w zadnym kłopotie swym,
w zadney chorobie swey Boga ięzykiem nie wrażiała.
Następie potęj szerokości y długości kryzya cnot
tęj Panicy na tym Katafalku wystawionego, wy-
sokość wysokiey modlitwy iey, którą ona oddawała
in sublimitate nominis Dei sui Mich: 5. wysokiemu imieniu

Boskie-

K A T A P H A L K

Boskiemu, pomniac na onę *affecuratiā Chrystulā, quid*
quid in nomine meo petieritis Patrem meum, dabit vobis, o co-
kolwiek w imię moje będziecie prosiłi Oycā mego da-
wam. Prozby tedy modlitw swych oddawała Bogu, a
w imię Iezusa, kiedy przy straszney y o raz Świętey O-
fierze Iezusa, ktorey co dzień nabożnie słuchała, y w
drodze zwyczaju swego w słuchaniu Mszey Świętey, ile
posobność drogi zniosła nie opuszczaiać, do modlitw
zwyczajnych przyłączała modlitwy Bractw Świętych
od kościoła pozwolonych, Bractwa Rozańca, Szkaple-
rza, Anney S. Angioła stroza, Franciszka S. imienia
IEZVS. Iest świadectwo spowiednika iey, że te wszy-
tkie bractwa przyiawszy, dnia nie było ktoregoby mo-
dlitwy zwyczajne bractwom tym opuścić miała: Z tad
poszły miesięczne spowiedzi y komunie, do kto-
rych z wielkim postem nic nie iedząc z potraw, krom
chleba, z wielkim zalem, y v pokorzeniem przystę-
powała: Toż czyniła na wszystkie wroczyścioci
Chrystusa Páná, na wszystkie święta Naświetlzey Pán-
ney, do ktorey soboty słuzała, y na wszystkie infze
dni w Bractwach w zwyż mianowanych v przywile-
jowane. Za taką tedy wysoką modlitwą co rosto?
głębokość pokorey, wrym Krzyżu zawarta, y do mo-
dlitwy wysokości decretum Duchā S. *Eccli: 35. przy-*
szyta, Oratio humilientis se, nubes penetrabit, modlitwa vpo-
karzaiącego się, obłoki przeniknie. Złaczyła to by-
ła oboie ta zacna Pani, w Krzyżu cnot świętych, bo
taką była wysokość modlitwy, takafz była wnicy

C 2

głc-

Z A L O B N Y

głębokość pokorey: *Profunda humilitas*. Dam pokoy pokorze iey w przystoynich, a nie w wyniosłych stroiach zawartej: dam pokoi głębokiey pokorze w wstydzie vbogim oświadczoney, gdy zpokornym Chrystusem, y zpokorną Elzbieta S., na każdy rok w wielki tydzień vbogim samą y w mićiu ich, y karmieniu służyła. A zaż. y to nie głęboka? przy dokonczeniu życia swego, vsilnie Syna swego prosiła, aby poboznych vczynekow iey, y legat Kościołom naznaczonych nie publikowano po śmierci iey: iednak ten Bog o którym rzeczono *Daniel: 7. Ipse reuelat profunda*, on głębokierzeczy obiawia, iakoż: *Żywota vczy takich spraw: taic, nesciat sinistra, quod faciat dextra, Math: 6.* Tak zaś takie vczynki po śmierci ogłaszać wkościele Katholickim pozwala, aby vznali ludzie, że to *mirabilia eius in profundo: Psal: 106.* Cudowne sprawy iego w pokornych ludziach, choc z stanow wielkich, vrodzenia, wysłokiego, dostatkow bogatych, przeciętām Bog vmie głębokość pokorey zasadzić. To vczy nił z ta zācna Matrona, w ktorey zyciu Krzyz ten szeroki wiałmuźnie, długi w ćierpliwosci, wysoki wmo dlitwie, głęboki w pokorze, wykonterfectowawszy stawiago dziś na tym Katafalku, na tym thronie pogrzebnym, ktory *positus est matri*, wystawiony, iest Matce. Wnoszę tedy słuźną prozbę moię do pozostałego Syna tey zacney Mātki, aby on idac przykładem Alphonsa Krola Aragoniey, ktory Miasto Puteos obległszy, gdy przeiezdzał się nad morzem,

vyrzał

K A T A P H A L K

vyrzał ciało iednego Chrześcianina do brzegu plynace, skoczywszy z konia, sługom doł kopac rozkazał, a sam Krzyz rękoma swymi vrobiwszy, y ciało pochowawszy, na grobie onym wystawił. *Panor. lib. 1. de gestis Alphon: cap. 14.* Tym przykładem przydzie prosić pozostałego Syna, aby on dziś ciało Rodzicielki swoiey ziemi oddając, ten Krzyz rękoma cnot iey wyrobiony, z tego Katafalku zdiawszy, na grobie iey w przod, a potym w sercu swym postawił, pomniac o raz co przy tym Krzyżu wiarey Katholickiey, y cnot świętych Bog zawarł: *Durabis in perpetuum*. Poty cię Pānie, Bog będzie chował wszczęściu, poty zacni Zięćciowie, y z pozostałymi Corkami tey zacney Mātki, będzie was Bog we wszystkim błogosławił, poki taki Krzyż cnot zacney Mātkiey w sprawach swych nośić będziecie, bo przy takim Krzyżu obiecono trwałość nie odmienną mowiac: *Durabis in perpetuum*. Będziesz trwał na wieki.

Na ostatek, *Positus est thronus Matri*, wystawiono maiestat mārce z trupia głowa Kālwaria nāzwana, Kālwaria śmierci iest zdawna znak, bo ięzeliz *ex effectu cognoscitur causa*, z stōńca dochodziem dnia, z dymu ognia; słuźnie y z Kālwariey takiey colligowac śmierć, bo by nie śmierć takich trupich głów, nikt by na świecie nie widział. Słuźnie tedy ten znak śmierci, na takich thronach stawiāia śmierć, zmarłego przypominaiac człowieka, a ieszcze słuźni gdy z Krzyżem, pod którym Krzyżem zdawna Katholicy

C3

takie

takie trupie głowy y malowali, y stawiali, czego *Mela-*
cap: 78. daie przyczynę, że chcieli pokazać, iako
 smierć ludzka nie może być dobra, sprawiedliwa,
 pobożna, ieno z zasług Krzyżá; z tad Epiphanius,
 Athanasius, Cyprianus, pytaliac się czemu by Chry-
 stus chciał cierpieć na tey gorze na ktorey Adam we-
 dle niektórych pochowany był; daia przyczynę tę,
 że chciał śmiercią Krzyżá swego śmierć Adama po-
 święcić.

*Pulvis Ade ut possit veteris cum sanguine Christi
 Commixtus stillantis Aquae virtute lauari.*

Zetedy na tym Throniektory *positus est Matri*, wy-
 stawiono Krzyż, za tym idzie, że stusnie o raz przy-
 dano y trupia głowę, pokazuiac zacnemu pozostałe-
 mu potomstwu, że Rodzicielka ieiich zesłała w dobrej
 y pobożney śmierci swej z Krzyżem Chrystusa
 Pana, zesłała z Iezusem vkrzyżowanym, co beż
 wszelkiej amplifiaciey w tey głowie trupiej śmierć
 iey zawieraiac, powiem. Cztery Niedziele przed
 śmiercią na dzień zwiastowania Naświętszey P. do
 Borku zaiachawszy Bogu się swemu grzechow swoich
 vsprawiedliwieła, iemu całość zdrowia swego (bo iuż
 początek chorobey swej czuła) oddaiac, z tam tad
 do Leszna dla poratowania zdrowia wdawszy się zno-
 wu *ab loue principium*, początek mediciney swej od
 Boga, gdy spowiednika swego przywołałszy, doży-
 wotną spowiedz z wielkim wylaniem łez uczyniła,
 takaz spowiedz powtórzyła w rociwszy się do domu

swego

255
 swego w Niedzielę Kwietną, z taką skruchą y płá-
 czem, że nie, iako Magdalena nogi, ale całe ciało Ie-
 zusa w rękach Kapiáńskich łzami oblała: w Wielki
 Piątek czuiać się iuż znacznie słaba, zácne^o Potóftwa
 swe zwołała, y błogosławić im o miłość, zgodę y zo-
 bopolne poszanowanie, a vpominała, wspomniawszy
 sobie iż to był dzień ktorego dnia Bog Oyciec iednał
 się z światem, a Chrystus Pan z nieprzyjaciółmi swy-
 mi mowiac, *nesciunt quid faciunt*, nie wiedza co czy-
 niá; wspomniawszy sobie ná to iednanie, zaraz po za-
 cnym potomstwie swym wśyłtkie niechętne sobie, y
 nie przyiażne przepraszać poczęła; domowych zas,
 y sług o odpuszczenie iakieykolwiek vrazey prosiła;
 w tey zebránie zbáwienney, gdy práwie w siłách v-
 stawiać poczęła, podano winá zacney tey Marce, a
 ona co? Bog moy dla odkupienia mego dziś zoć zo-
 ctem pić, a ia grzeszne stworzenie iego mam wino
 pić? vchowai Boże: y ná słowa te znowu westchna-
 wszy silno wespół z domowymi sługami, y z zacnym
 Potomstwem płakać poczęła, y tak po płáczu wv-
 spokoieniu się y z Bogiem, y złudźmi, rano Soboty
 doczekawszy, Kátholicka złotymi słowy uczyniła
 resolutiá: Nie prágne żyć ná świecie, bom się iuż ná-
 zyla, vmrzec się nie boię, bo łaskáwego Pana mam,
 Ná te słowa łzami się zálawszy Krucifix w ręce wzię-
 ła, y nan pátrzac, z nowu biedzac się iuż z światem,
 záołała: vmieraiá Krolowie, Cásarze, Biskupi, Páno-
 wie, y ia tobie taki dług płáć mam Chryste I E Z V.

To wy-

Z A Ł O B N Y

To wyrzekłszy, rany Iezusa do wst przycisnęła, a potym zacnego tego Syna, y zacne te. Corki. Żegnając, łzami obiewała, prosić o zgodę w zaieimną, o dotrzymanie wiarey Katholickiey, o pamiątkę dusze swoiey, która otobliwym sposobem kapłanom swym przy sobie stojaczym oddawała, a potym imię Iezus powtórzywszy, y one słowa NIECH BĘDZIE POCHWAŁON NAISWIĘTSZY SAKRAMENT; wymowiwszy, stała się tu trupia głowa ną tym maieście wystawiona, który *positus est matri*. Poniewaz tedy ta zacna Matrona taki zgon życia swego od Boga otrzymała, że przy baczeniu, y całosci zmysłow swych, przyszło iey wszystkim w obec pożegnac: żanieczam ia tey zeganiney pogrzebney, a podziękuię w przod zacnemu Synowi, ze honor Rodzicielki swoiey zawzdy chowaiac, oświadczył go tak zacnym thronem, Xięga vrodzenia, Krzyzem cnot, Kalwaria śmierci tey zacney Pániey vbogaconym, który *positus est matri*, wystawił matce swoiey. Podziękuię y żałobnym Corkom, zacnym zięciom, ze dla asistentiey miłej Mátki swoiey w tey żałobney pawloce dziś tu stanęły; podziękuię zaś Wielm: I. M. X. Biskupowi Poznanskiemu, że iako sęstrzeniec ta wstugay ofiara Biskupia affect swoy Ciotce zacney oświadczył. Podziękuię wszystkim Kołu zgromadzenia tego, ze iedni z pokrewności, drudzy z przyiazni sąsiadzkiey, proch ten dziś ziemi oddają. Podziękuię slugom, sluzebnicom, domowym wszystkim, a mia-

nowi-

K A T A P H A L K

nowicie Kapłanó, których ona otobliwym ipotobem za domowych miała, *domestici eius*. Ze wtakim gronie na poratowanie dusze, a na wstugę ciała zacnemu zgromadzili się, a podziękowawszy, śmieie to przypomnię, ze niemalz tak niezbożnego na święcie człowieka, któryby z niepobożnym Balaamem nie życzył sobie śmierci sprawiedliwych, *moriatur anima mea morte iustorum, & fiant nouissima mea horum similia*, niech vmrze, (mowi Balaam) dusza moiá śmiercią sprawiedliwych, y ostatnie dni moje niech będą im podobne. Ia zaś mowię do zacnego Syna, mowię do zacnych Corek, y Zięciow, aby sobie życzać sprawiedliwey śmierci mowili, *moriatur anima nostra morte matris nostrae, & nouissima nostra fiant huius similia*. Nápatrzyliżmy się Pánie śmierci Rodzicielki naszey, nasłuchaliżmy się y błogosławieństw iey, y resolutiey iey, y iedności z Bogiem iey, niechże dusza našza zemrze śmiercią iey, a dni naše ostatnie niech będą iey dniom podobne. Mowię y do zacnych pokrewnych, Kapłanow, slug, aby dziś rzekli bezpiecznie, *moriatur anima nostra morte huius*, Pánie dusza našza niech pomrze śmiercią tey pokrewney lałmuznice, y Pániey naszey, niech pomrze z takim baczeniem, rozrywka, dosyć czynieniem Maiestatowi twemu, a tak zpełni się na nas ona v Medrca obietnica: *Iustus si mortem preoccupatus fuerit, inrefrigerio eris. Amen.*

❧(†)❧

BIBLIOTE. UNIV.

BIBLIOTE. UNIV.

BIBLIOTE. UNIV.

BIBLIOTE. UNIV.